

Entrevista a Amanda Vich

L'Espai Mallorca, una ambaixada insòlita

Hi ha llibreries que ultrapassen la seva funció inicial i que són o es converteixen en molt més del que es pretenia quan van ser creades, mentre que d'altres potser ja són creades amb una voluntat de ser diferents. Aquest podria ser el cas de l'Espai Mallorca, un indret singular al cor de Ciutat Vella de Barcelona, molt a la vora de la Biblioteca de Catalunya i enmig d'un univers dinàmic i canviant que bull al seu voltant.

La creació de l'Espai Mallorca data del mes de setembre de l'any 1998, fruit de la col·laboració entre el Gremi d'Editors de Balears i la Conselleria de Cultura del Consell de Mallorca amb una idea central com a motor, la de servir d'altaveu i d'aglutinador de totes les activitats culturals que es fan a les Illes i donar-los difusió al Principat.

A hores d'ara, l'Espai Mallorca es divideix en tres grans apartats: d'una banda la llibreria, on es poden trobar tots els llibres que s'han publicat o que fan referència a les Illes Balears; de l'altra, el Xalar Cafè, un local on es pot menjar, beure i conèixer la gastronomia il·lenca; i finalment un tercer, l'espai polivalent, on es fan tota mena d'activitats culturals que van de les exposicions a les presentacions de llibres, passant per actes tan i tan peculiars com la Marató Ausiàs March, una lectura del Llibre d'Amic e Amat que s'hi va efectuar recentment coincidint amb la celebració del Barcelona Poesia 2005.

Amanda Vich, sociòloga i amb un postgrau de gestió cultural, és la directora i la responsable d'un equip de quatre persones format per Abigail Monells —que, juntament amb la mateixa Amanda, es dedica a programar les activitats culturals— i Elena Sunyol i Carme Bondia, que gestionen l'àrea de llibreria.

-Quins són els objectius que impulsen la creació de l'Espai Mallorca?

-D'entrada, la voluntat de crear una relació molt més directa entre la cultura de les Illes i Catalunya, una idea del que era aleshores Conseller de Cultura, Damià Pons, que va començar a posar en marxa el Sebastià Alzamora, que en va ser el primer director.

-Però es pot dir que d'alguna manera el punt de partida va ser el sector editorial?

-En un primer moment sí, ja que es va veure que les editorials de les Illes no acabaven d'arribar amb prou força al Principat i, per aquest motiu, l'eix central va ser crear una llibreria que aglutinés tots els títols. A partir d'aquest inici es van anar diversificant i engrandint

els objectius i les activitats fins arribar a abastar tots els aspectes de la cultura.

-I en aquests set anys de funcionament, s'ha notat el canvi?

-Jo crec que sí. És un degoteig lent i constant que a poc a poc va donant els seus fruits. Cal tenir en compte que aquí es fan moltes activitats i que, a més, són molt variades. Això fa que la premsa ens tingui cada vegada més en compte, que les llibreries rebin la nostra informació sobre novetats editorials, i em fa l'efecte que aquesta dinàmica seria molt diferent i segurament més complicada de dur a terme amb regularitat si l'Espai Mallorca no existís.

-Això vol dir que en algun sentit també feu la feina de distribuïdora?

-Sí, en certa manera. Nosaltres donem sortida als llibres que es publiquen a través d'editorials de les Illes, i això vol dir que, a més de fer-ne la difusió purament informativa, també procurem que les llibreries interessades puguin disposar dels títols que necessitin.

-Perquè, als efectes pràctics, com funciona l'Espai, de qui depèn?

-És una barreja. D'una banda hi ha el Consell de Mallorca, que és qui patrocina, qui aporta els diners, i de l'altra qui gestiona la part econòmica és el Gremi d'Editors. Les treballadores depenem dels dos organismes i crec que una de les virtuts del centre és precisament aquesta, que funcio-

Sam Abrams, Antoni Vidal Ferrando i Joan Margarit a l'Espai Mallorca

na més enllà dels colors polítics i que s'entén com a element cultural que representa l'essència de la cultura illenca en general, sense partidismes de cap classe.

-I d'alguna manera no sé si l'Espai també serveix de pont en el sentit contrari, és a dir, per portar cultura del Principat cap a les Illes...

-Sí, crec que sí, que això també es va fent. Cal tenir en compte que en aquest sentit s'han creat, d'una banda, molts lligams institucionals, però també s'ha de valorar, de l'altra, que de natural és molt més fàcil que vagin coses de Catalunya cap a les Illes que no pas al contrari. Cal valorar que aquest camí a la inversa és ben habitual, sense incentius afegits. Hi ha artistes o escriptors catalans que van a les Illes sovint, sense necessitat d'ajuts institucionals, mentre que el camí invers sempre és més complicat.

-Existeix una afirmació, potser una mica a cavall entre l'acusació i el tòpic, que diu que als illencs ja us està bé i que no us preocupa massa el fet de sortir ni que vinguin de fora a dir-vos res. Això és cert?

-Jo crec que és una mica tòpic. Som illencs, vivim en una illa, i això fa que tinguem un caràcter determinat i un cert distanciament amb la península, però també hem de pensar que Mallorca és una illa molt turística i que estem molt acostumats als estrangers i al comerç, ja sigui industrial o cultural. Crec que aquí, amb el funcionament de l'Espai, s'ha vist molt clar que, si hi ha un recolzament, la gent demostra que vol fer el canvi i s'hi apunta sense problemes. Crec que sí, que pensar que no ens volem moure del raconet i de la nostra roca és un tòpic.

-Això vol dir que una part complementària de la vostra feina també és la d'assessorar?

-En certa manera sí. En algunes ocasions hem aconsellat els editors sobre aspectes concrets de la seva feina per tal d'anar-la optimitzant, i la veritat és que escolten i segueixen els consells. Del que es tracta és d'anar endavant i de difondre la nostra activitat cultural, i crec que en aquest punt estem tots d'acord.

-En aquest sentit, em fa l'efecte que hi ha algunes editorials que estan acostumades a un mercat petit i controlat, que d'una manera o d'una altra no excedeix els límits geogràfics naturals

de les Illes, i que el fet de fer un salt com aquest pot arribar a representar un trasbals important en la seva manera de funcionar de cada dia. És així?

-Jo diria que es tracta més d'una qüestió de cost econòmic. Crec que per aquest motiu existim i per això tenim ajuts públics encaminats a dur a terme la nostra activitat, ja que d'una altra manera el cost seria difícil d'assumir per les petites editorials de manera individual. Fins i tot el fet de tenir una distribuïdora al Principat, un tema que de vegades s'ha proposat, seria molt car de dur a terme només amb capital i esforç privat. En alguns casos potser sí que els hi costa, obrir-se a nous mercats, però també és cert que tenim comprovat que, si els dones les eines que calen per fer-ho, es pot veure que tothom té ganes de progressar i que la cosa funcioni cada dia millor, i estic segura que l'ambició d'obrir nous mercats existeix i es manifesta cada cop amb més força.

-Però, en el sentit de funcionament pràctic de cada dia, la vostra activitat s'acosta més a la de llibreria que no pas a la de distribuïdora, no?

-Bé, fem de distribuïdora, ja que les novetats que enviem cada mes arriben a totes les llibreries, i això vol dir que, si hi ha algú interessat en un títol concret, ens el demana directament i l'hi servim, però el cert és que el gruix de la nostra activitat se centra en la llibreria, ja que és el lloc on es pot trobar tot el que s'ha publicat sobre les Illes i a les Illes.

-I funciona com una llibreria normal?

-Sí. A hores d'ara tenim més de set mil títols, la qual cosa dóna una idea del volum de publicacions que hi ha.

-Pel que fa al ritme d'edició, quina seria la mitjana mensual de novetats que presenteu?

-Tot i que com és normal hi ha èpoques de l'any més actives que altres, la veritat és que durant l'any passat podem parlar d'una mitjana d'uns vint-i-cinc títols per mes, i s'ha de remarcar que enguany aquesta xifra ha pujat, i en el que portem de 2005 estem al voltant de les trenta novetats mensuals.

-I l'activitat de la llibreria suposo que és, salvant les distàncies, com la de qualsevol altra, no?

-Sí, però s'ha de tenir en compte que, com que el nivell d'especialització és molt alt, hi ha gent que ve a buscar coses molt concretes i complicades de

trobar, i sovint ens diuen que és més fàcil trobar les coses aquí que a Mallorca, i això ve a demostrar el que et deia abans: que els editors s'han adonat que el que es fa aquí té una repercussió, que hi ha un ressò als mitjans de comunicació, i, per tant, cada vegada creuen més en el projecte... i això ajuda a crear aquesta xarxa de complicitats.

-En l'apartat que fa referència a la programació d'activitats, com funcioneu?

-Hi ha editors que ens truquen i ens demanen per presentar alguna de les seves novetats, i aleshores nosaltres, en funció de quin llibre es tracta, els aconsellem fer-ho d'una manera o de l'altra, o fins i tot no fer-ho si creiem que la repercussió que pot tenir no val la pena. I d'altra banda també establim nosaltres una programació d'activitats que preparem al marge de les demandes de les editorials concretes.

-I la difusió, com la feu?

-De moltes maneres. Enviam tres mil cinc-cents quadríptics amb la programació mensual, que reforcem amb e-mails de cada activitat puntual. I si creiem que cal fer-ho i que l'ocasió, l'acte, el llibre o l'autor ho mereixen, doncs convoquem presentacions destinades a la premsa per tal de reforçar-ho més encara.

-I en el futur, la idea és seguir en aquesta línia?

-Bé, jo crec que cada dia ens obrim una mica més. Ara fa uns tres anys es va fer una reforma que va permetre ampliar la sala d'exposicions, i això s'ajusta a la idea que l'Espai Mallorca presenti una imatge global de la cultura a les Illes en tots els camps, per la qual cosa, a més de mostres artístiques i presentacions de llibres, també fem concerts, taules rodones i altres activitats molt més obertes i diversificades. D'altra banda, ens volem anar obrint cada vegada més i col·laborar amb institucions com ara l'Institut Ramon Llull, la Institució de les Lletres Catalanes, l'Associació d'Escriptors..., i amplificar així la cultura a les Illes i complementar-la amb la cultura del Principat i de l'Estat espanyol, ja que som de les Illes però estem al món, i no podem perdre de vista en cap moment que hi ha uns intercanvis culturals i creatius que no es poden deixar de banda i que són molt enriquidors.

Jordi Cervera